

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ БІЗНЕСУ: СУТНІСТЬ, КОНКУРЕНТНІ ПЕРЕВАГИ І РИЗИКИ

Л. С. ШЕВЧЕНКО, д-р екон. наук, проф.,
завідувачка кафедри економічної теорії

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, м. Харків

Сучасна цифровізація бізнесу має різні форми і здійснюється за різними напрямками.

По-перше, відрізняють оцифрований і цифровий бізнес. Оцифрований бізнес – це відтворення аналогових процесів у цифрі. Цифровий бізнес передбачає створення нових, удосконалених процесів за допомогою сучасних технологій, глибоку перебудову структури компанії. Діджитал-компанія є більш мобільною порівняно з оцифрованою організацією, а «аналоговою» й поготів [1].

По-друге, виокремлюють частково цифрові і повністю цифрові підприємства. Перші впроваджують цифрові технології у свої виробничі процеси та виробничі лінії. Вони можуть бути як цифровими користувачами (споживачами), так і цифровими виробниками, а також одночасно й тими, й іншими. Повністю цифрові підприємства з моменту свого заснування працюють у цифровій формі і виробляють свої продукти у цифровому вигляді, а основою їхньої бізнес-моделі є цифрова платформа (пошукові системи Google, Yahoo; соціальні мережі Facebook, Instagram, LinkedIn, Twitter, WhatsApp, YouTube і т.п.; інтернет-платформи обміну Airbnb, Uber, Dropbox, Google Grive, Khan Academy тощо). Проміжним варіантом є створення у структурі підприємства цифрових бізнес-одиниць, які використовують цифрові технології, мають цифрову платформу як основний продукт і працюють окремо від материнських компаній.

По-третє, існує поділ суб'єктів господарювання на цифрові підприємства, цифрові транснаціональні та цифрові мультинаціональні компанії.

Конкурентними перевагами цифрового бізнесу є:

– упровадження цифрових бізнес-моделей, у тому числі з поступовим переходом на сервісну або платформну бізнес-модель. Усі цифрові бізнес-моделі мають ознаки інновацій, сприяють створенню цінності за допомогою цифрових технологій, використовують цифрові канали зв'язку з клієнтами;

– інтеграція цифрових технологій (Інтернет речей, роботизація та кіберсистеми, великі дані, хмарні та туманні обчислення, технології ідентифікації, блокчейн та ін.);

– використання штучного інтелекту, тобто системи програмних і / або апаратних засобів, які здатні сприймати, аналізувати й обробляти інформацію, приймати рішення на основі аналізу великих масивів даних, зокрема, імітуючи людську поведінку;

– створення і пропонування цифрових продуктів;

– гнучкість у виведенні на нові ринки нових продуктів і послуг, уміння адаптуватися до змін і оперативно впроваджувати інновації, ефективно працювати в умовах невизначеності;

– реалізація концепції «цифрових робочих місць»;

– розвиток цифрових компетентностей і цифрового мислення у працівників підприємства. Останні починають виконувати багато нових ролей, зокрема: Data Scientist (шукає найкращі алгоритми для розв'язання того чи іншого завдання, або розроблює нові алгоритми); Data Engineer (займається обробленням даних, їх очищенням, перетворенням); Data Analyst (аналізує дані з метою знаходження інсайтів); Data Labeler (займається розміткою даних і їх перетворенням на набори даних); Applied AI Engineer (знає, як використовувати готові алгоритми та інструменти ШІ для вирішення прикладних завдань); MLOps (відповідає за автоматизацію навчання моделей та налаштування інфраструктури, на якій навчають та розгортають ML-рішення); Big Data Engineer (працює з великими даними); Data Strategist (відповідає за загальну стратегію підприємства з точки зору роботи з даними) [2].

Як наслідок – цифрові підприємства досягають кращих економічних результатів: зростання чистого прибутку та інших фінансових показників, упровадження інновацій, підвищення якості продукції/послуг, ступеня задоволеності клієнтів, зменшення негативного впливу на довкілля, реалізації програм соціальної відповідальності тощо.

Проте й ризиків цифрового бізнесу теж багато. Дослідження «Boston Consulting Group» 2021 року, в якому взяли участь понад 850 компаній по всьому світу, показує, що лише 35 % компаній досягають цілей цифрової трансформації [3]. Спільне дослідження BCG і глобального альянсу веб-сайтів «The Network» засвідчило, що цифровізація бізнесу підриває стабільність персоналу підприємств. Близько 40 % співробітників, які працюють у цифрових сферах, активно шукають роботу, і майже 75 % очікують залишити свою поточну посаду найближчим часом. 68 % опитаних хотіли б працювати віддалено, без фізичної присутності в країні взагалі [4].

Література:

1. Павлюк Р. Все буде «цифра»: чим відрізняється діджиталізація від діджиталу. URL: <https://mind.ua/openmind/20226703-vse-bude-cifra-chim-vidriznyaetsya-didzhitalizaciya-vid-didzhitalu?fbclid=IwAR1rq11Ue-MNzUKIfTBSYFBUZ7xNwnTnnzH6ZyrhcKVYsPeJgYiOZZ-Klk4>.

2. Краковецький О. Новий простір: як бізнесу підготуватись до ери штучного інтелекту. URL: <https://mind.ua/openmind/20214722-novij-prostir-yak-biznesu-pidgotuvatis-do-eri-shtuchnogo-intelektu>.

3. Performance and Innovation Are the Rewards of Digital Transformation. URL: <https://www.bcg.com/publications/2021/performance-and-innovation-are-the-rewards-of-digital-transformation-programs>.

4. Up to 75 % of Digital Workers Are Looking to Change Jobs Within Two to Three Years. URL: <https://www.bcg.com/press/30november2021-up-to-75-of-digital-workers-looking-to-change-jobs>.